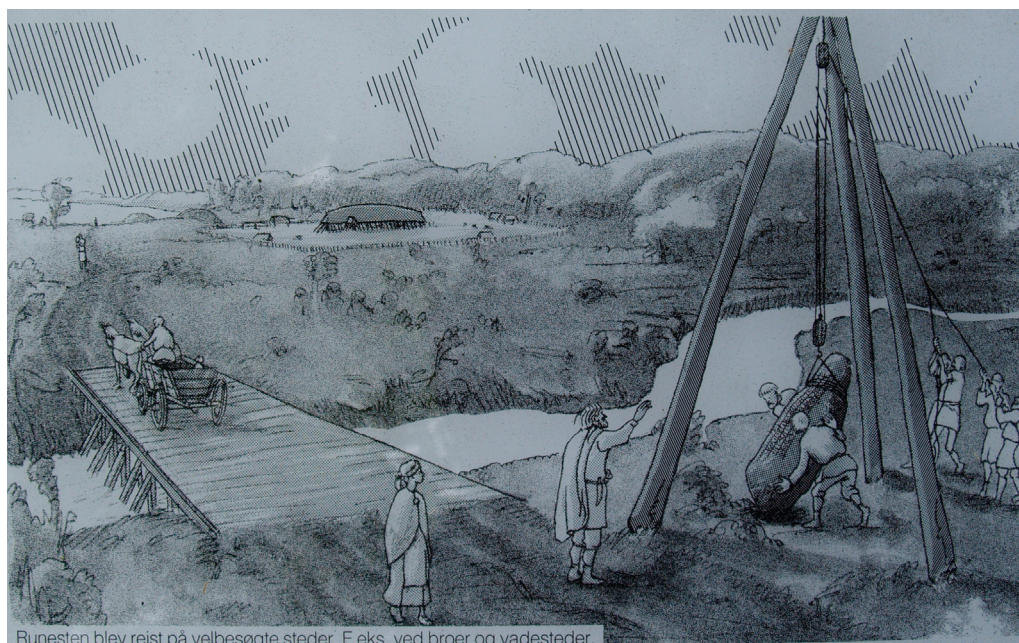

Runestenen på Skjern Kirkegård

De to runesten stammer fra vikingetiden

Runesten er mindesten, i reglen over afdøde, opstillet af de efterladte. F.eks. familien, undergivne eller venner.

De ældste runesten stammer fra Norge, hvor skikken kendes allerede fra 300-tallet. De ældste danske runesten er først fra 800-tallet, og skikken kulminerede i perioden ca. 950-1025.

Runesten blev rejst på velbesøgte steder. F.eks. ved broer og vadesteder.

Runernes oprindelse. De ældste runeindskrifter både i Norden og på kontinentet synes at være fra o. 200 e.Kr., men deres opståen ligger nok noget længere tilbage i tiden - omkring Kristi fødsel. Hvor de er opfundet er stærkt omdiskuteret - lige fra Rumænien til Norden - men en del tyder på, at det er sket i det sydlige Skandinavien. Herpå tyder bl.a. at de ældste runeindskrifter er koncentreret om dette område.

Runerne levede videre længe efter vikingetiden. I middelalderen kendes talrige eksempler på, at privatpersoner (i modsætning til staten og kirken) anvendte runealfabetet. Herhjemme helt op i 1400-tallet, og i Dalarna i Sverige skal der endnu i forrige århundrede have været folk som kunne læse runer. Runealfabetet gik således - imodsætning til f.eks. Ægyptens Hieroglyffer - aldrig i glemmebogen.

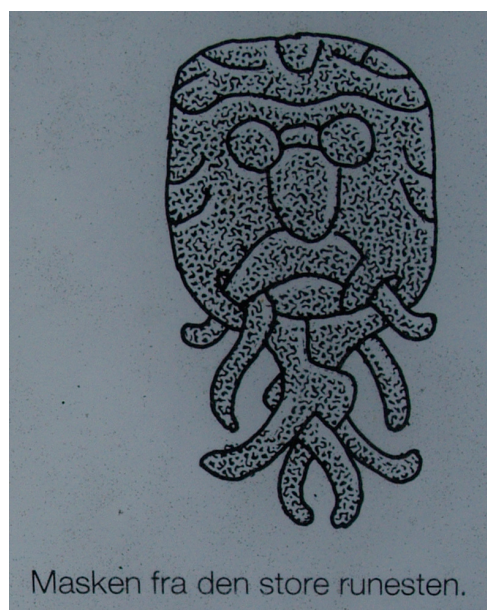
De to runesten er anbragt på kirkegården i nyere tid. Runesten blev rejst på velbesøgte steder. Hyppigt rejste man dem ved vejene og da ofte ved broer og vadesteder. Til tider blev de også rejst i forbindelse med en gravhøj. Det er i dag kun ganske få runesten, som står på deres oprindelige plads.

Den lille runesten er fundet i kirkens grundmur. Det er et brudstykke og tekstens helhed lader sig derfor ikke tyde. Den bevarede tekst lyder noget i retning af: "Osbjørn (?) ... sin Haralds"

Den store runesten er fundet i Skjern slots ruiner og har en indskrift, som i oversættelse til moderne dansk lyder: "Sasgerd, Finulvs datter, rejste stenen efter Odinkar, Osbjørns (Husbjørns?) søn, den dyre og hin drottro (tro mod sin herre). En Sejdkarl (trolldmand) blive den, som ødelægger dette dødeminde".

Efter runeindskriftens form at dømme stammer stenen fra o. år 1000.

Masker, som på den store runesten, ses på flere sten fra vikingetiden. De har sikkert været et værne- og skræmmesymbol. De skulle lige som besværgelserne på stenene sikre dem mod ødelæggelse.

Masken fra den store runesten.